

JUSTITS MINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 19. juni 2012
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Jesper Jarnit
Sagsnr.: 2012-0030-0690
Dok.: 398311

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 595 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 20. marts 2012. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Morten Bødskov

/

Carsten Madsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 595 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen omdelt på REU alm. del - bilag 296.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet udtalelser fra Rigsadvokaten og Rigspolitiet.

Rigsadvokaten har oplyst følgende:

”1. Den henvendelse, der er nævnt i spørgsmålet, er udarbejdet af forældrene til en dreng på godt 4½ år, som ifølge oplysningerne i henvendelsen er blevet afhørt af politiet om et muligt seksuelt overgreb, der skulle være begået mod ham i børnehaven. Drengens forældre stiller bl.a. på baggrund af deres oplevelse af forløbet i sagen forslag om ændring af de afhøringsmetoder, der anvendes i sager om seksuelt misbrug af børn.

Indledningsvis skal jeg bemærke, at jeg ikke finder at burde udtale mig om den konkrete sag, som omtales i henvendelsen.

Jeg skal mere generelt bemærke, at beviserne i en straffesag som udgangspunkt skal føres direkte for den dømmende ret. Som en undtagelse herfra følger det af retsplejelovens § 872, at politiets afhøring af et barn kan benyttes som bevis under hovedforhandlingen, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring). Denne ordning sikrer, at barnet ikke behøver at afgive forklaring i retten, hvis politiet har foretaget en videoafhøring.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 872 om videoafhøring af børn blev indsat ved lov nr. 228 af 2. april 2003 om børnepornografi, seksuel udnyttelse af børn og gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn mv.

Den gældende ordning om videoafhøring af børn bygger på anbefalingerne i betænkning nr. 1420/2002 om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn. Betænkningen indeholder en grundig samlet gennemgang og vurdering af de spørgsmål, som efterforskningen og gennemførelsen af straffesager om seksuelt misbrug af børn giver anledning til, herunder navnlig de spørgsmål der knytter sig til afhøringen af barnet. Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter fra politi og anklagemyndighed, en børne- og ungdomspsykiater, en pædagog og en psykolog med speciale i børnepsykologi og supervision. Formanden for arbejdsgruppen var landsdommer.

På baggrund af anbefalingerne i betænkningen indeholder rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2007 nærmere retningslinjer om politiets og anklagemyndighedens behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager.

2. I henvendelsen foreslås det bl.a., at afhøringen af mindre børn i sager om seksuelt misbrug af børn foretages af erfarne børnesagkyndige i stedet for af polititjenestemænd, ligesom det foreslås, at fagligheden hos de personer, der arbejder med sådanne sager, øges.

Spørgsmålet om, hvem der bør afhøre barnet i sådanne sager, er nøje overvejet i betænkning nr. 1420/2002 (s. 110), herunder om afhøringen f.eks. bør foretages af en børnesagkyndig. En enig arbejdsgruppe fandt, at afhøringen som hidtil burde foretages af polititjenestemænd. Arbejdsgruppen henviste bl.a. til, at det efter retsplejelovens § 742 er politiet, der har til opgave at foretage efterforskning af strafbare forhold, herunder at foretage afhøring af vidner, og at videoafhøringen af barnet foretages som led i politiets efterforskning af en straffesag, hvor videoafhøringen erstatter den politirapport, som politiet har pligt til at udfærdige efter retsplejelovens § 744.

Videoafhøringen er et væsentligt led i politiets efterforskning, som har til formål i videst muligt omfang at finde frem til den materielle sandhed om, hvad der måtte være sket, og videoafhøringen skal senere i givet fald kunne bruges som bevis under hovedforhandlingen.

Der må derfor stilles strenge krav til afhøringens gennemførelse, hvor polititjenestemænd i den forbindelse har kendskab til de regler og krav, som gælder for afhøringer i straffesager, ligesom de har erfaring i og kendskab til efterforskning af straffesager.

I overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefalinger fremgår det af afsnit 5 i rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2007, at videoafhøringer af børn i sædelighedssager skal foretages af særligt uddannede polititjenestemænd. Der henvises herom i øvrigt til Rigspolitiets udtalelse til brug for besvarelsen af spørgsmålet.

Det fremgår i øvrigt af betænkningen, at der vil kunne forekomme særlige tilfælde, hvor det efter en helt konkret vurdering i den enkelte sag, hvor barnet f.eks. er særligt psykisk belastet af overgrebet, kan være behov for, at en børnesagkyndig bistår ved afhøringen, men således at selve afhøringen fortsat foretages af en særligt uddannet polititjenestemand.

Som det fremgår, blev spørgsmålet om børnesagkyndiges medvirken ved videoafhøringen af barnet nøje overvejet i for-

bindelse med udformningen af de gældende regler, og der blev lagt vægt på, at afhøringen i disse sager – som i andre straffesager – foretages af polititjenestemænd, som på dette område har fået en særlig uddannelse i afhøring af børn.

3. I henvendelsen foreslås det endvidere, at afhøringen af barnet foregår over flere gange, f.eks. tre gange i et legerum, så barnet får den fornødne tid til at føle sig tryk.

Rammerne for videoafhøringen, herunder indretning af det særlige afhøringslokale og forberedelse af barnet på afhøringen, blev også nøje overvejet i betænkning nr. 1420/2002 (s. 104 og s. 108).

I overensstemmelse med disse anbefalinger fremgår det af afsnit 6 i rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2007, at den polititjenestemand, der skal foretage videoafhøringen, skal have en grundig orientering om sagen og om barnets personlige forhold.

Det anbefales endvidere, at forberedelsen af barnet på videoafhøringen foretages af den polititjenestemand, der senere skal afhøre barnet, så barnet kan føle sig mere tryk ved under afhøringen at tale med en person, som det er blevet præsenteret for tidligere. Det kan i den forbindelse være af afgørende betydning for afhøringen, at polititjenestemanden – eventuelt ved et besøg hos barnet i hjemmet (hjemmebesøg) – har truffet barnet forud for afhøringen og haft lejlighed til at danne sig et indtryk af barnet og dets sproglige udvikling. Polititjenestemanden og barnet må ikke tale om selve sagen forud for videoafhøringen.

Den polititjenestemand, der afhører barnet, er selvsagt meget opmærksom på, at afhøringen foregår med den fornødne hensyntagen til barnet, herunder i lyset af barnets alder og modenhed samt karakteren af det overgreb, der kan være tale om.

Afhøringen af barnet foregår i et afhøringslokale, der er særlig indrettet til afhøring af børn. Der er i afhøringslokalet tegnedskaber og papir, og barnet kan medbringe legetøj, som han eller hun er særlig glad for.

Det følger i øvrigt af afsnit 8 i ovennævnte rigsadvokatmeddelelse, at det normalt kun er barnet og afhøreren, der er til stede i afhøringslokalet. Hvis der er et særligt behov for at styrke barnets tryk, kan der dog tillige være en ”trykthedsskabende person” til stede i afhøringslokalet, f.eks. en bedsteforælder, som ikke forventes senere at skulle afgive vidneforklaring.

Seksuelle overgreb mod børn er en alvorlig forbrydelse, og en anmeldelse eller mistanke herom søges derfor hurtigst muligt af- eller bekræftet, herunder ved (video)afhøring af barnet.

Formålet med en hurtig gennemførelse af videoafhøringen er endvidere at sikre barnets hukommelse om forholdet og at skåne barnet for at blive afhørt på et tidspunkt, hvor en eventuel behandling af barnet er i gang. Herudover kan en afhøring af barnet inden for kort tid efter anmeldelsen være med til at mindske risikoen for påvirkninger af barnet fra andre.

Udgangspunktet er således, at der foretages én afhøring af barnet. Det følger dog af retsplejelovens § 745 e, at den, der er mistænkt eller sigtet i sagen, snarest muligt skal have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. Vedkommende har ikke adgang til at overvære afhøringen, men kan fremsætte begæring om, at barnet skal genafhøres med henblik på at få stillet eventuelle yderligere spørgsmål, som den mistænkte eller sigtede ønsker at få belyst.

Som det fremgår, er der ved udformningen af den gældende ordning lagt stor vægt på, at afhøringen af barnet foregår i så trygge rammer som muligt, og den afhørende polititjenestemand er naturligvis meget opmærksom herpå ved afhøring af det enkelte barn. Samtidig er det helt centralt, at afhøringen foregår på en måde, som afspejler, at der er tale om efterforskning af en alvorlig forbrydelse, og at afhøringen i givet fald skal kunne anvendes som bevis under hovedforhandlingen, jf. også punkt 3 ovenfor.

4. Det foreslås endelig, at børnesagkyndige bør være til stede ved afhøringen af forældrene, og at der i højere grad end i dag lægges vægt på forældrenes og andres forklaringer i forbindelse med efterforskningen og bevisførelsen i sager om seksuelt misbrug af børn.

Anklagemyndighedens vurdering af, om der er grundlag for at rejse tiltale i en sag om seksuelt misbrug af et barn bygger – ligesom i andre straffesager – på en samlet konkret vurdering af beviserne i sagen. I denne vurdering indgår videoafhøringen af barnet med stor vægt, og der lægges herudover vægt på de oplysninger, som barnets forældre og andre kommer med, ligesom forklaringen fra den mistænkte og eventuelle andre personer i sagen naturligvis også indgår i vurderingen.

På det foreliggende grundlag er der efter min opfattelse ikke anledning til, at afhøring af forældrene eller andre vidner skal ske under medvirken af en børnesagkyndig. Hvis der er behov for en nærmere børnesagkyndig vurdering, kan dette således ske ved indhentelse af en særskilt erklæring herom til brug for sagens behandling, ligesom en børnesagkyndig som nævnt ovenfor i særlige tilfælde kan bistå ved videoafhøringen af barnet.

5. Afslutningsvis skal jeg understrege, at en mistanke om et muligt seksuelt overgreb mod et barn tages særdeles alvorligt af politi og anklagemyndighed, som har stor fokus på behandlingen af disse sager med henblik på at få afklaret, om der er begået et strafbart forhold, samtidig med at sagen behandles med den fornødne hensyntagen til barnet og dets familie.

Politi og anklagemyndighed er i den forbindelse løbende opmærksom på, at videoafhøringen af barnet kan foregå på den mest hensigtsmæssige måde, herunder ved løbende efteruddannelse af og erfaringsudveksling blandt de særlige uddannede polititjenestemænd, som foretager disse afhøringer.”

Rigspolitiet har oplyst følgende om uddannelsen af de medarbejdere i politi og anklagemyndighed, som forestår videoafhøringen af børn i sædelighedssager:

”1. De polititjenestemænd, der udtages til at forestå videoafhøring af børn i forbindelse med efterforskning af sædelighedssager, forudsættes at have stor erfaring som sagsbehandlere og efterforskere samt stor personlig interesse for området. Inden de pågældende polititjenestemænd udtages, skal de endvidere have gennemført Rigspolitiets specialkurser ”Seksuelle overgreb mod børn” samt ”Videoafhøring af børn i sædelighedssager”.

Specialkurset ”Seksuelle overgreb mod børn” er målrettet sagsbehandlere og efterforskningsledere samt jurister i politiet og anklagemyndigheden, som skal arbejde med sager, der vedrører seksuelle overgreb mod børn.

Ved tilrettelæggelsen af kurset er der lagt vægt på, at kurset bl.a. giver deltagerne viden om og forståelse for de efterforskningsmæssige muligheder og begrænsninger, der er i sager af denne art, viden om samarbejde med andre myndigheder, om etniske kulturforskelle, der skal iagttages under efterforskningen, samt viden om brug af video i forbindelse med afhøring af børn.

Formålet med kurset er, at deltagerne skal være i stand til på en korrekt og hensigtsmæssig måde at efterforske en sag om seksuelle overgreb mod børn, herunder være i stand til at tilrettelægge og gennemføre videoafhøringer i sådanne sager.

På kurset underviser eksperter fra politiet og anklagemyndigheden samt eksterne eksperter, bl.a. specialist i børnepsykologi Kirsten Moesgaard, der er nævnt som artikelforfatter i bilaget til det foreliggende spørgsmål.

Kurset har en varighed af fem dage og afsluttes med udstedelse af et kursusbevis.

2. Specialkurset ”Videoafhøring af børn i sædelighedssager” er målrettet polititjenestemænd, der skal udtages til at forestå videoafhøring af børn i sædelighedssager. Det er en forudsætning for deltagelse på kurset, at deltagerne har gennemført ovennævnte kursus om seksuelle overgreb mod børn.

Ved tilrettelæggelsen af kurset er der lagt vægt på, at kurset bl.a. giver deltagerne specialiseret, praktisk og teoretisk viden om afhøring af børn, særligt om afhøring til video, om lovgrundlaget ved videoafhøring af børn, herunder straffeprocessuelle regler, forvaltningsret og retsafgørelser på området, samt Rigsadvokatens meddelelser om videoafhøring og andre forskrifter. Herudover skal kurset give deltagerne viden og bevidsthed om etiske og moralske aspekter i videoafhøringer, om perception og påvirkelighed, viden om børns fysiske og psykiske reaktionsmønstre efter et overgreb og langtidseffekter herpå samt viden om psykologisk forståelse af seksuelle overgreb mod børn.

Formålet med kurset er, at deltagerne skal være i stand til at kunne afhøre til video, således at der skabes størst mulig sikkerhed for en klar og sandfærdig forklaring fra barnet. Deltagerne skal endvidere være i stand til under afhøringen at tage hensyn til barnets tarv, sikre at retssikkerheden tilgodeses samt kunne forstå og ”læse” barnets adfærd og dens betydning. Herudover skal deltagerne kunne vurdere, vælge og integrere kognitive og praktiske metoder i afhøringen og kunne anvende og håndtere de nyeste efterforsknings- og afhøringsteknikker i sædelighedssager, der involverer børn, samt evaluere og udvikle egne og andres videoafhøringer.

På kurset underviser eksperter fra politiet og anklagemyndigheden samt eksterne eksperter, herunder førnævnte specialist i børnepsykologi Kirsten Moesgaard.

Kurset i videoafhøring af børn i sædelighedssager har en varighed af 10 dage og afsluttes med udstedelse af et kursusbevis.

3. Rigspolitiets Psykologtjeneste gennemfører rutinemæssig supervision af de specialuddannede videoafhørere med henblik på debriefing samt erfaringsudveksling.

Rigspolitiet vurderer i samarbejde med politikredsene, Rigspolitiets Psykologtjeneste og Rigsadvokaten samt eksterne eksperter løbende det faglige indhold i Rigspolitiets specialkurser på området. I forbindelse med den politifaglige efteruddannelse af polititjenestemænd gennemfører ovennævnte myndighe-

der og parter et årligt seminar for alle videoafhørere. Ved tilrettelæggelsen af dette seminar lægges der særlig vægt på aktuelle problemstillinger og politimæssige udfordringer samt på inddragelse af ny viden og erfaringsudveksling.

Rigspolitiet vil i de løbende overvejelser om behovet for justeringer af specialkurserne på området også inddrage de forslag om efteruddannelse af videoafhørere, der er indeholdt i bilaget til nærværende spørgsmål.”